Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV(at)eduskunta.fi

Päiväys/Datum
4.5.2022

Dnro/Dnr
TRAFICOM/182290/03.03.01/2022

Viite/Referens
VNS 2/2022

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto julkisen talouden suunnitelmasta 2023-2026

Viraston toimintamenomomentti

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomomentti 31.01.02 on valtion talousarviossa nettobudjetoitu. Viraston toimintamenomomentin määräraha on ollut noin 90 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 40 % toiminnan rahoituksesta. Momentille kertyvät bruttotulot, jotka ovat lähes kokonaan maksullisen toiminnan tuottoja, ovat olleet noin 120 miljoonaa euroa.

Osana julkisen talouden kehysvalmistelua vuosille 2023-2026 virasto on esittänyt lisärahoitustarpeita yli 25 miljoonalla eurolla kattamaan virastolla olemassa olevaa rahoitusvajetta, virastolle jo osoitettujen tehtävien sekä uusien virastolle osoitettujen tehtävien hoitamiseen. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenoihin on kehyksissä osoitettu lisäystä kehysvuosille korotuksen ollessa 2023 noin 8 miljoonaa euroa ja 2026 noin 10 miljoonaa euroa. Viraston vuosittaisesta lisärahoituksesta noin 4 miljoonaa euroa on kyberturvallisuuden parantamiseen liittyvää korotusta.

Virastolle jo annettujen ja uusien tehtävien rahoitustarpeiden ja osoitetun lisärahoituksen välinen vajaus on johtanut virastossa kasvavaan rahoitusvajeeseen, jonka johdosta virasto on käynnistänyt vuosina 2020-2021 sopeuttamis- ja säästötoimia. Viraston taloustilannetta on avattu tarkemmin lausunnon lopussa.

Viraston tulo- ja avustusmomentit

Toimintamenomomentin lisäksi viestinnän maksut - ja eräät liikenteen maksut –momenteille tuloutetaan viraston kantamat veronluonteiset maksut. Lentoliikenteen ja katsastustoiminnan valvontamaksuun (momentti 11.19.05) ja tietoyhteiskuntamaksuun, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksuun, postitoiminnan valvontamaksuun sekä varmennemaksuun (momentti 11.19.04) liittyvät viraston tehtävät rahoitetaan tuloja vastaavalla toimintamenomäärärahalla, joka muodostaa merkittävän osan viraston budjettirahoituksesta.

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös useita valtionavustuksiin liittyviä tehtäviä. Näitä valtionavustuksia koskevia momentteja ovat muun muassa Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin -momentti (31.10.30), Eräät avustukset –momentti (31.10.31), Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen -momentti (31.20.43), Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin -momentti (31.20.51), Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen -momentti (31.20.54) sekä Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen -momentti (31.20.55).

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös valtion televisio- ja radiorahaston kirjanpitoa ja toteuttaa määrärahasiirrot talousarviosta (31.20.60) rahastoon sekä tilittää varat Yleisradio Oy:lle. Määrärahasiirtoihin tarkoitettu määräraha on kehyskaudella noin 569 miljoonaa vuodessa. Määräraha tarkistetaan vuosittain indeksintarkistuslausekkeella.

Taloudellisen tilanteen vaikutukset Liikenne- ja viestintävirastossa

Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviä koskeva lainsäädäntö on keskeisessä roolissa viraston toiminnan ja talouden ohjauksessa. Viraston toimiala on hyvin laaja ja ollut jo usean vuoden ajan nopeasti kehittyvä. Viraston toimintaprosesseihin ja talouteen merkittävästi vaikuttavia säädösmuutoksia on tehty useita vuosittain.

Lainsäädäntömuutokset eivät kuitenkaan ole aina kytkeytyneet valtion talousarvion valmisteluun ja sitä kautta viraston toiminnan rahoituksesta tehtäviin päätöksiin. Ilman riittävää rahoitusta tai kokonaan ilman rahoitusta virastolle osoitetut tehtävät ovat aikaisemmin johtaneet siihen, että virastolla on syntynyt merkittävä vaje pysyvään rahoitukseen.

Liikenne- ja viestintävirasto on vuosien 2020 ja 2021 aikana joutunut toteuttamaan useita raskaita sopeuttamistoimia taloutensa tasapainottamiseksi ja sitä tukevien rakenne- ja tehtävämuutosten toteuttamiseksi, jotta virasto voisi jatkossakin turvata palvelut kansalaisille ja organisaatioille. Sopeuttamistoimien jälkeenkään virasto ei voi ottaa hoitaakseen uusia virastolle osoitettuja pysyviä tehtäviä ilman niille osoitettua pysyvää rahoitusta.

Osana julkisen talouden kehysvalmistelua vuosille 2023-2026 virasto on esittänyt lisärahoitustarpeita vuositasolla yli 25 miljoonalla eurolla kattamaan virastolle uusien tehtävien hoitamista. Rahoitushakemuksia uusiin tehtäviin on mm. kyberturvallisuustehtävien ja lainsäädäntömuutosten osalta huomioitu vuosien 2023-2026 kehysvalmisteluun sisältyväksi vuosittain 8-10 miljoonalla eurolla.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää saamastaan lisärahoituksesta, mutta kiinnittää huomiota siihen, että vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen sekä kyberturvallisuustehtävien että myös muiden toimintojen, etenkin ympäristö- ja ilmastotehtävien, osalta rahoitusvajetta jää edelleen merkittävästi nyt saadun lisärahoituksen jälkeenkin.

Sirpa Korhonen
Talousjohtaja
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom